

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsako sredo pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 30.— K
pol leta 15.—
četrt leta 7-50 "
posamezna številka po 60 vin.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 60 vin za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 45 K.

Telefon uredništva
št. 812.

Za oglasila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 90 vin.
" " " dvakrat . . . 80 "
" " " trikrat . . . 50 "
za nadaljnja uvrčenja od petit-vrste po 40 vin.
Oglasila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo Zaveze jugoslovanskega učiteljstva ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljsk. Tovariša
v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštnine.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani,
registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Vabilo

na

XVII. REDNI OBČNI ZBOR

ki bo

dne 25. marca 1920 ob 10. uri dop.
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6. *)

Dnevni red:

1. Poročilo upravnega sveta o združnem poslovanju.
2. Čitanje revizijskega poročila „Zveze slovenskih združenj v Ljubljani“ in ukrepi vsled njega.
3. Poročilo upravnega sveta o računskem zaključku za leto 1919.
4. Poročilo nadzorstva o računskem zaključku in poslovanju upravnega sveta.
5. Predlog upravnega sveta o razdelitvi čistega dobička.
6. Volitev upravnega sveta.
7. Volitev nadzorstva.
8. Prememba pravil.

Upravni svet

*) Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se skliče s tem pol ure pozneje drugi občni zbor v istem prostoru in z istim dnevnim redom, ki pa je po § 31. združnih pravil sklepčen ob vsakem številu zad. učnikov.

—dè:

Učiteljska internacionala.

(Po Narodni Prosveti).

Ideja za združenje učiteljskih društev v Zveze se je pojavila pri vseh narodih dokaj kasno. Ena najstarejših Zvez je društvo angleških učiteljev: The national union of teachers. Ustavnov. je bilo l. 1870., ko se je nekim okrajnim društvom posrečilo ustanoviti to centralno društvo s sedežem v Londonu, ki je stelo l. 1918. 55 okrajnih društev z 98.000 člani.

Na Francoskem je taka Zveza po-
nikla ena najzadnjih; šele l. 1901., ko so

se na kongresu v Bordo-u odločili za organizacijo: La Federation des amicales d' instituteurs et institutrices publiques, ki šteje danes 113 okrajnih učiteljskih društev z 120.000 člani. In predno se je to sklenilo, je bilo treba 20 let in 16 kongresov. Prva okrajna učiteljska društva na Francoskem so se ustanovila šele l. 1881.

Ravno tako kasno so stopile v življenje Zveze v Italiji, Belgiji in Spaniji.

Misel o združenju učiteljskih organizacij se je pojavila torej zelo kasno. Ali še voč let je trajalo, da se je rodila misel po ustvarjenju še večje, močnejše in silnejše zveze namreč po Zvezi učiteljstva celega sveta.

Prva misel po taki organizaciji se je rodila šele pred 15 leti. L. 1904. se je prvi-
krat poskusilo, da se združijo vse Zveze celega sveta v učiteljsko internacionalo. a l. 1906. se je sestel v Lježu v Belgiji l. kongres za združenje, kjer se je osnoval tudi stalni internacionalni biro učiteljskega združenja s sedežem v Briselu.

Internationala je sklicala od sedaj vsega 4 kongrese. Zadnji — peti kongres, ki bi se moral l. 1914. vršiti v Parizu, se ni mogel sklicati vsled nastopivše vojske. Prvi kongres se je vršil l. 1906. v Lježu, drugi 1908 v Minskem, tretji 1910 v Parizu, četrti 1912 v Amsterdamu.

V internacionalnem združenju so zastopane Zveze iz Nemške, Angleške, Belgije, Češke, Bolgarske, Danske, Holandske, Francoske in Luksemburške.

Združenje je osnovano v nameri, da neguje kolikor mogoče močnejšo in in-
timnejšo vez med učiteljskimi Zvezami celega sveta in internacionalno solidar-
nost; da dela na napredku in izpopolnjevanju pouka na ljudskih šolah, in da deluje za moralno in materialno poboljšanje učiteljskega stanja v vseh državah.

V to združenje pošlje vsaka Zveza po 3 delegate za Glavni Biro, ki pa iz svoje srede izbere eksekutivni odbor, ki je stalen. Biro se shaja najmanj enkrat na leto, kongres pa vsaki dve leti enkrat. Vsaka Zveza plača v fond 40 frankov in še po 2 franka od vsakega tisoča svojih članov.

Biro ima svojega tajnika, ki ima od Centrale stalno plačo. Zadnji tajnik je bil H. P. Cundde, učitelj v Jundemu v Belgiji.

V teni internacionalnem združenju ni bila iz Jugoslavije zastopana nobena Zveza, pač pa so bili zastopani Bolgari.

numanje, kaj je tisto, kar otroka vedno vleče?

»Babica je sedela za pečkom in pripovedovala otrokom povesti, ki jih hočejo vedno in vedno slišati.« čitam v 1. stopnji 2. berilo.

Dobro bi bilo, da sprejmemo v berila dosti pripovedk, pravljic, bajk, legend, basni — saj so kakor ustvarjene za otroke! Naj jim jih šola nudi — ne pa jemlje. V njih se otroška domišljija poživi — tu najdejo otroci dušno hrano. Kako poslušajo o kralju Matjažu, o vilah . . .

Povej, tovariš, pripovedko v šoli, potem pa vsebino berilnega sestavka! Videl boš razliko in spoznal, kaj je boljše. Ako pa čitanke ne bodo nudile pripovedk, napravimo tako kakor piše Schreimann: vpeljemo pravljice poleg beril.

Prav je, da nudimo otrokom duševne proizvode najnovejših pisateljev, ni pa prav, da jim nudimo izključno le novo, ne glede na to, ali je to tudi dobro in za otroško dušo primerno.

Ali bomo iz naših beril pregnali vse dosedanje pisatelje? Ali ne spada ves

ALBIN SPREITZ:

Pereča vprašanja.

Obelodanim nekaj skromnih misli, ki nimajo namena posegati v volilni boj za stranko kakoršnekoli politične strukture in izpovedi, temveč so porojene edine iz skrbi za ugled in napredek šole in našega stanu v tem politično tako vznurkanem času. Ne želim razdvajati vrst, hočem jih tesneje skovati! — Drago Hudé je v 3. števi „Učiteljskega Tovariša“ izpregovoril nekaj lepih misli o učiteljskem sindikatu, ki nam bodi nekakšen časovni postulat

Sem skromnega mnenja, da je zadel pravo. Uveril sem se, da je precej velika skupina našega učiteljstva za osnovno idejo sindikata, ki bo morda edini naš spas!

Podpišem z obema rokama lepe zaključne stavke v omenjenem članku tov. Hudéta: »Ako se obešamo na rep različnim strankam, bomo razcepljeni ter ne bomo mogli koristiti skupnosti, ampak bodo le politične stranke kovalle korist iz tega. Emancipirajmo se vendar enkrat od vseh predsodkov, stopimo vsi v vrsto sindikata, kajti tu smo si eno: Učitelj in samo učitelj!«

Prav zares! — Sindikat je povsem gospodarska struktura, brez političnega ozadja, a s političnimi učinki! —

Če pride kedaj do združenja vseh slojev v sindikate, tedaj neha terorizem strank. Kategoričen imperativ današnjega časa veli: svetost delu in izračunanje socialnega ekvivalenta! Kakor je našel slavni fizik Robert Mayer razmerje med količinami toplote in mehničnega dela v mrtvi prirodi, tako se mora tudi matematično ugotoviti razmerje človeškega dela vseh slojev in plačevati fizični in psihični trud in napor po socialnem ekvivalentu! (Primerjaj knjižico: Dr. Ivan Žmavc, Ozdravljenje socialnega življenja z uporabo prirodoslovja. Socialna Matica 1913.)

Tista lepa prigodba o uporih udov v človeškem organizmu, najde analogon v socialnem ustroju.

Pa kaj, ko smo od vsega tega še daleč, tako daleč! —

Hitimo dalje! — Ljudska šola, ali kakor jo že nazivljamo, morda osnovna, ima imenitno nalogo: razvezovati vse produktivne otrokove duševne sile in dati jim pravico za življenje na pot v življenje! — To nalogo nam ni stavila nobena stranka

»Ciciban« v čitanke? Ali ne bo naša mladina nič vedela o Aškercu, Gregorčiču, Prešernu, Cankarju, Milčinskem, Stritarju, Levstiku . . .

Zdi se mi, da bi bilo dobro in koristno izbrati pred vsem iz dosedanjega čtiva najboljše in priobčevati v »Š. l.«, ne pa pisati le novo. Ako Slovenci sami nimamo dosti primerne, pogledimo pri Hrvatih in Srbih.

Neodrešena domovina ni v I. in II. stopnji nič omenjena. »Omenjena« si mislim v tem smislu, da nam pove »Š. l.« dogodbo iz zasedenega ozemlja. Tovariši begunci vedo marsikatero lepo — vzeto iz resničnega življenja.

Ako je količkal mogoče, naj bodo prihodnje številke »Š. l.« ilustrovane. Vem, da je draginja, vem tudi za tehniške težkoče — ali vendar, vsaj nekaj slik naj bo notri!

Ugalajo pa mi berilni sestavki iz prirodopisja v II. stopnji. To je res nekaj pristnega in pisanega nalašč za otroke.

Povdariti moram še to, da se III. stopnja vidno odlikuje od prvih dveh.

iz stališča strankarskega programa, temveč edine iz stališča velikih idealov človeštva, h katerim v najtišjih urah življenja vsi teže. Kako pravi naš, veliki romar Ivan Cankar o romarju, ki blodi po katakombah človeških src: »On ve, da so si v tistih tihih globočinah vsi ljudje bratje, kakor nikjer drugje, tudi v cerkvi ne. On ve, da bi se kakor od pepela zgrajene sesule stene med njimi, če bi se kdaj le za hip spogledali iz dna.« (Iz »Podobe iz sanj.«)

Kaj hočem reči: delajmo za vzgojo značajev, za socialno izboljšanje stanja vsem ponižanim in razžaljenim in ta način dela nam bo rodil tisočeren sad za solo in nas! —

Naj se prerekajo po deželi kmetiške stranke, naj se pulljo za moč, naj predpisujejo še takšne nove recepte za vzgojo in pouk, mi gledajmo na vse te poizkuse iz vzgojnega in državnega stališča, ter prepustimo nehyaležno delo politične agitacije in izurjenim, plačanim in za življenjski poklic se tozadevno smatrajočim politikom!

Delajmo na veliki zgradbi učiteljskega ujedinjenja z vso razsodnostjo, z vso voljo in z vsem srcem! Veliko delo bo rodilo veliko plačilo. — Kdor je drugega mnenja in vé boljše sredstvo, naj se oglasi! Respektiram vsako mnenje, ki nas dovede bliže resnici in pravici.

Dve najnujnejši nalogi učiteljstva.

Za prvo najnujnejšo nalogo smatram zagotovitev dosedanjega gmotnega ob-
stanka našemu stanu.

Omotno vprašanje je bilo v našem stanu že od nekdanj glavna coklja, ki je nas ovirala povsod v šoli in zunaj nje, da nismo mogli razviti vseh svojih sil, kakor bi jih bili radi in kakor bi jih bili mogli. To je bila tista mōra, ki je naš stan vedno dušila in tlačila k tlom. V boju za gmotni obstanek smo izgubljali svoje najboljše moči, odkar obstoja naš stan. Ako se ozremo za desetletja nazaj, se moramo čuditi sami sebi, da se je naš stan povzdignil na tako visoko moralno stopnjo, da je ustvaril narodu toliko dobrin v takih razmerah. To dejstvo kaže bolj nego vse drugo našo žilavost in naše stremljenje za ideal.

Ko smo dosegli naš najvišji ideal, da smo postali svobodni, se je zazdelo prve mesece, da je naš boj za kruh dobojevan in da bode odslej nam možno posvečati vse moči le šoli, ljudstvu in veliki bodočnosti našega troimenega naroda. A to je bil samo trenuten svetel žarek, ki je posvetil za hip v naše bedno stanje ter nas omamilo. Ako bi bile življenske razmere ostale take, kakor so bile takrat, ko se je urejevalo naše gmotno vprašanje, ali pa, da bi se bile znatno zboljšale, no, potem bi se že dihlo. Pa prišlo je drugače. Draginja življenskih potrebščim je rastla in raste še vedno ter bode dosegla morda višek, o katerem niti še ne sanjamo sedaj. Kdo je temu kriv, ni moja naloga razmotrivati. Fakt je, da je v sedanjih časih nestalnosti in provizorijev samo našemu stanu vsaj navidez, stalno rešeno gmotno vprašanje. Na vlted, pravim, in na papirju! Kako je v resnici, vemo in občutimo več kakor dovolj na svoji koži. Uradništvu se je obljubilo izvesti pragmatiko marca meseca. Marca bode morda izvedena, a v katerem letu, tega ne vemo, kar je sedaj docela nemožno rešiti taka vprašanja definitivno. Z uradništvom so nas izenačili zopet samo na papirju. V resnici pa caplja hlapec Jernej daleč, daleč za

LISTEK

ANA SIŠKA:

Šolski list.

Pred menoj leže vse tri stopnje »Šolskega lista« ter obe oceni. Premišljam, ali je »Š. l.« zamišljen le kot list, ali kot list, ali kot predhodnik naših beril.

Ako je zamišljen le kot list, tedaj mi je njega vsebina umljiva ter občudujem plodovitost posameznih urednikov, po sebnosti urednika 1. stopnje. List mora pri-
mašati čitateljem novosti! Ker niso gg. uredniki našli sotrudnikov, so segli po samopomoči in spisali večino člankov sami.

Bolj pa prevladuje v meni mnenje, da je »Š. l.« predhodnik naših beril — v tem slučaju pa si usojam biti drugega mnenja od prejšnjih ocenjevalcev.

Ali je potrebno, da stavim vprašanje, kakšna naj bodo berila? Kaj nudi otroku največ zabave, kaj mu posebno zbuja za-